

חוזר מינהל הסיעוד

ט' בניסן, התשע"ח
25 מרץ 2018
חוזר מס': 137/18

לכבוד:
מנהלות הסיעוד בבתי החולים
מנהלות הסיעוד בקהילה/בריאות הציבור

**נושא: אחריות משמרת במחלקות, מרפאות ויחידות טיפול (כלליות ומיוחדות)
באשפוז ובקהילה – עדכון**

1. חוזר זה מבטל ומעדכן את חוזר מינהל הסיעוד מס' 72 מיום 24.9.2007 בנושא "ניהול מחלקה- צוות סיעודי - עדכון חוזר מס' 15".
2. חוזר זה מבטל ומעדכן את חוזר מינהל הסיעוד מס' 71 מיום 24.9.2007 בנושא "אחריות משמרת ביחידות מיוחדות – עדכון חוזר מס' 30 א".

רקע:

כוח אדם סיעודי המוצב במחלקות, מרפאות ויחידות טיפול כלליות ומיוחדות, באשפוז ובקהילה, נדרש לקבל החלטות קליניות ולפתור בעיות מורכבות באופן מידי. פעולות אלו נסמכות על ידע קליני רב, מיומנויות טיפול ברמה גבוהה ושימוש בטכנולוגיות מתקדמות.

על מנת לעמוד בדרישות הטיפול תוך מתן מענה בטוח ואיכותי בטיפול במטופל, יש להציב בתפקיד אחראית משמרת במחלקות וביחידות טיפול כלליות אחיות מוסמכות.

במחלקות, מרפאות ויחידות טיפול מיוחדות, יש להציב בתפקיד אחראית משמרת אחיות מוסמכות בוגרות השתלמות מוכרת בתחום הרלוונטי.

ההנחיה מעדכנת ומפרטת את המחלקות, מרפאות ויחידות הטיפול המיוחדות אשר בהן נדרשת רמת אחות מוסמכת בוגרת השתלמות מוכרת בתחום רלוונטי לתפקיד אחריות משמרת.

מטרות החוזר:

1. מיסוד תפקיד אחריות משמרת במחלקות ויחידות הטיפול הכלליות, באשפוז ובקהילה, לרמת אחות מוסמכת.
2. מיסוד תפקיד אחריות משמרת במחלקות, מרפאות ויחידות הטיפול המיוחדות, באשפוז ובקהילה, לרמת אחות מוסמכת בוגרת השתלמות מוכרת בתחום הרלוונטי.
3. עדכון מחלקות, מרפאות ויחידות טיפול מיוחדות באשפוז ובקהילה, בהן נדרשת השתלמות מוכרת בתחום הרלוונטי.
4. הגדרת תקופת מעבר מדורגת ליישום ההנחיה.

אחריות ליישום:

מנהלות הסיעוד בכל מוסדות הרפואה באשפוז ובקהילה.

ב ב ר כ ה,

ד"ר שושי גולדברג
אחות ראשית ארצית
וראשת מינהל הסיעוד

עיקרי ההנחיה:**א. אחריות משמרת:**

1. מחלקות ויחידות טיפול **כלליות** באשפוז ובקהילה: אחות מוסמכת אשר הואצלו לה סמכויותיה של אחריות המחלקה/יחידת הטיפול, לשם ניהול הטיפול במטופלים במשמרת מוגדרת. (לרבות מחלקות גריאטריה כרונית: מחלקות סיעודיות ומחלקות לתשושי נפש)

2. מחלקות, מרפאות ויחידות טיפול **מיוחדות** באשפוז ובקהילה: אחות מוסמכת **בוגרת השתלמות מוכרת** בתחום רלוונטי, אשר הואצלו לה סמכויותיה של אחריות המחלקה/מרפאה/יחידת הטיפול, לשם ניהול הטיפול במטופלים במשמרת מוגדרת.

ב. מחלקות, מרפאות ויחידות טיפול מיוחדות באשפוז ובקהילה :

מחלקות, מרפאות ויחידות טיפול המתמחות בתחום קליני בהם שוהים מטופלים במצב רפואי הדורש תחומי ידע ומיומנויות טיפול ייחודיים. הטיפול במטופלים אלו כולל בין השאר השגחה, ניטור והתערבות בטכנולוגיות מתקדמות.

ג. השתלמויות מוכרות בסייעוד הנדרשות לביצוע אחריות משמרת במחלקות, מרפאות ויחידות טיפול מיוחדות ומועדי התחולה:**1. מחלקות ויחידות טיפול באשפוז בלבד :**

מחלקות / יחידות טיפול מיוחדות	השתלמות מוכרת נדרשת	מועד תחולה	הערות
ט.נ כללי, ט.נ ניתוחי חזה ולב, ט.נ נוירוכיורוגי, ט.נ לב, יחידות ביניים, יחידת צנתורים, התאוששות/ התעוררות, כוויות, יחידת השתלות אברים	טיפול נמרץ משולב	מיושם מ- 1.1.2008	
ט.נ. כלי דם, ניתוחי לב, ניתוחי חזה, קרדיולוגיה, יחידת טראומה	טיפול נמרץ משולב	יישום מחייב מ- 1.5.2021	
יחידות לטיפול מוגבר	טיפול נמרץ משולב	יישום מחייב מ- 1.5.2023	
יחידה לניטור EEG	טיפול נמרץ משולב	יישום מחייב מ- 1.5.2022	בילדים - טיפול נמרץ ילדים/ פ.י.ת.י
מכון דימות בו מתבצעים צנתורים מוחיים/כלי דם	טיפול נמרץ משולב/רפואה דחופה	יישום מחייב מ- 1.5.2021	
ט.נ פגים	טיפול נמרץ פגים/פ.י.ת.י	מיושם מ- 1.1.2008	
ט.נ ילדים	טיפול נמרץ ילדים/פ.י.ת.י	מיושם מ- 1.1.2008	
ט.נ לב ילדים	טיפול נמרץ ילדים/פ.י.ת.י	יישום מחייב מ- 1.5.2019	
מחלקה לרפואה דחופה - מבוגרים	רפואה דחופה	מיושם מ- 1.1.2008	

הערות	מועד תחולה	השתלמות מוכרת נדרשת	מחלקות / יחידות טיפול מיוחדות
	יישום מחייב מ- 1.5.2023	רפואה דחופה/ טיפול נמרץ ילדים/פ.י.ת.י	מחלקה לרפואה דחופה - ילדים
	יישום מחייב מ- 1.5.2023	רפואה דחופה/ מילדות	מחלקה לרפואה דחופה - נשים
	יישום מחייב מ- 1.5.2023	שבץ מוחי	יחידת שבץ מוחי STROKE
	מיושם מ- 1.1.2008	אונקולוגיה	מחלקה אונקולוגית, מכון אונקולוגי
	מיושם מ- 1.1.2008	אונקולוגיה/ טיפול נמרץ משולב	מחלקה המטואונקולוגית (לרבות השתלות מח עצם) ומכון המטואונקולוגי - מבוגרים
	מיושם מ- 1.1.2008	אונקולוגיה/ טיפול נמרץ ילדים	מחלקה המטואונקולוגית (לרבות השתלות מח עצם) ומכון המטואונקולוגי - ילדים
	יישום מחייב מ- 1.5.2021	אונקולוגיה	מכון קרינה
	יישום מחייב מ- 1.5.2023	שיקום/גריאטריה/טי פול בחולה המוגבר	שיקום נוירולוגי, שיקום אורתופדי, שיקום נפגעי ראש
	יישום מחייב מ- 1.5.2023	שיקום/אונקולוגיה	שיקום ילדים
במח' שיקום נשימתי ילדים - טיפול נמרץ ילדים/פ.י.ת.י	יישום מחייב מ- 1.5.2023	טיפול נמרץ משולב	שיקום נשימתי
	יישום מחייב מ- 1.5.2023	טיפול נמרץ משולב/ גריאטריה/ טיפול בחולה המוגבר	הנשמה ממושכת
	מיושם מ- 1.1.2008	חדר ניתוח	חדר ניתוח
	מיושם מ- 1.1.2008	מילדות	חדר לידה
	יישום מחייב מ- 1.5.2023	מילדות	מחלקת הריון בסיכון גבוה (High Risk)

2. מחלקות, מרפאות ויחידות טיפול באשפוז / בקהילה :

הערות	מועד תחולה	השתלמות מוכרת נדרשת	מחלקות, מרפאות ויחידות טיפול מיוחדות
	מיושם מ- 1.1.2008	נפרולוגיה	מכון המודיאליזה ודיאליזה פריטונאלית
	יישום מחייב מ-1.5.2023	טיפול נמרץ משולב	מכון הלב/שיקום הלב/מיפוי לב/אי ספיקת לב
מבוגרים וילדים	יישום מחייב מ-1.5.2023	גסטרו	מכון גסטרו
מבוגרים וילדים	יישום מחייב מ-1.5.2023	אונקולוגיה	יחידת הוספיס
מבוגרים וילדים	יישום מחייב מ-1.5.2023	בריאות הנפש	מרפאות/מחלקות/יחידות טיפול בבריאות הנפש
	יישום מחייב מ-1.5.2023	גריאטריה/ טיפול בחולה המוגבר/שיקום	מחלקות גריאטריה פעילה: סיעוד מורכב תומך, גריאטריה שיקומית, גריאטריה אקוטית ותת אקוטית מרפאות גריאטריות
מבוגרים וילדים	יישום מחייב מ-1.5.2023	סוכרת	מכון/מרפאה לטיפול בסוכרת
מבוגרים וילדים	יישום מחייב מ-1.5.2023	פצעים וסטומה	מרפאת פצע/סטומה

3. מחלקות, מרפאות ויחידות טיפול בקהילה בלבד:

הערות	מועד תחולה	השתלמות מוכרת נדרשת	מחלקות / יחידות טיפול מיוחדות
	יישום מחייב מ- 1.5.2023	רפואה דחופה/ רפואה ראשונית/ טיפול נמרץ	מוקד לרפואה דחופה בקהילה
	יישום מחייב מ- 1.5.2023	רפואה ראשונית	מרפאה ראשונית בקהילה
	יישום מחייב מ- 1.5.2021	רפואה מונעת וקידום בריאות	טיפת חלב/תחנה לבריאות המשפחה

ד. כוח אדם סיעודי במחלקות, מרפאות ויחידות טיפול מיוחדות באשפוז ובקהילה:

1. אחות אחראית במחלקה/מרפאה ויחידת טיפול מיוחדת הינה בוגרת השתלמות מוכרת בתחום הרלוונטי.
2. במחלקה/מרפאה ויחידת טיפול מיוחדת באשפוז ובקהילה מועסקות אחיות מוסמכות בוגרות השתלמות מוכרת בתחום רלוונטי, בתמהיל מתאים לביצוע אחריות משמרת.
3. בחדרי לידה יועסקו אך ורק מיילדות.

ה. מינוי:

1. **סמכות המינוי:**
בסמכותה ואחריותה של מנהלת הסיעוד או מי מטעמה באשפוז ובקהילה, למנות אחראית משמרת בכל מחלקה/מרפאה ויחידת טיפול ובהתאם להנחיות החוזר. המינוי יתועד בתיקה האישי של האחות.
2. **הליך המינוי:**
אחות מוסמכת/אחות מוסמכת בוגרת השתלמות מוכרת בתחום רלוונטי, תמונה לתפקיד אחראית משמרת לאחר שעמדה בתנאים הבאים:
1. עברה תכנית הכשרה מוסדית ייחודית לתחום ולמחלקה/מרפאה/יחידת הטיפול לצורך מילוי התפקיד.
2. ידיעותיה ומיומנותיה הקליניות הוערכו ותועדו לקראת המינוי.
3. מיומנותיה הניהוליות הוערכו ותועדו לקראת המינוי.

ו. הערכה:

1. תפקודה של האחות שמונתה לתפקיד אחראית משמרת יוערך אחת לשנה ע"י האחות האחראית במחלקה/מרפאה/יחידת הטיפול באשפוז ובקהילה.
2. המינוי לתפקיד יחודש בהתאם להערכה ויתועד, לפחות אחת לשנה.

ז. הסמכויות הייחודיות המואצלות לאחראית המשמרת בתוקף תפקידה:

ניהול צוות:

1. הפקדת צוות האחים/יות לטיפול במטופלים על פי מורכבות מצבם הרפואי תוך הקפדה על הכשירות הנדרשת של הצוות.
2. הנחייה ופיקוח על תיעוד ודיווח ברשומה הרפואית.
3. הנחיה ובקרה של העשייה הסיעודית בהתאם לנהלים וסטנדרטים מקצועיים.
4. ניהול אירוע חריג.

שימוש במשאבים נוספים:

הפעלת אנשי צוות נוספים כגון: רופא תורן, רופא כונן, אחות מנהלת תורנית, אחות כוננת, יועצים, צוות רב מקצועי ואנשי ביטחון.

ניהול מלאי וציוד מחלקתי:

1. אישור וניהול מלאי סמים מסוכנים.
2. בדיקת כמות ותקינות מכשור רפואי.
3. ניהול מלאי שוטף ושימוש מושכל בציוד.

ח. תפקידים ייחודיים לאחראית המשמרת:

1. קביעת סדרי עדיפויות ופתרון בעיות בהתאמה למצבים משתנים במשמרת.
2. ריכוז מידע על כלל המטופלים לרבות שינויים במצבם והבטחת הטיפול בהם.
3. יעוץ והדרכת צוות.
4. מתן מידע למשפחות במסגרת סמכותה ובהתאם לצורך הפניית המשפחות למטפלים רלוונטיים לשם קבלת מידע.

רשימת תפוצה:

המנהל הכללי
המשנה למנהל הכללי
הנהלה מורחבת
י"ר הסתדרות האחים והאחיות בישראל
מנהלי בתי חולים
מנהלי אגפים רפואיים בקופות החולים
מנהלי מחוזות
קרפ"ר – צה"ל
קרפ"ר – שירות בתי הסוהר
קרפ"ר – משטרת ישראל
ראשי חוג לסייעוד
מנהלות בתי ספר לסייעוד